

«Historiske markeringer og jubileer er gode anledninger til å løfte fram fortiden og stille nye spørsmål», skriver Trond Ole Paulsen, Her «bverd i fjell» fra 1983.

✉ PÅ CHRISTENSEN

De livsviktige historiske jubileene

HISTORIE: Neste år skal vi feire rikssamlingsjubileum i Rogaland, og i årene framover avløser det ene historiske jubileet det neste i landet vårt. Som elementer i vår felles hukommelse er de alle like livsviktige.

Trond Ole Paulsen

Prosjektleder for Rikssamlingsjubileet 2022
— Nordvegen, 2022

«Åkutt hukommelsestap er ofte uttrykk for alvorlig skade eller sykdom og tilsier derfor umiddelbar legekontakt», heter det på nettstedene til Norsk Helseinformatikk. Prøv å forestille deg situasjonen: Du våkner opp om morgenen og alt er borte. Du husker ikke hvem du er, eller hva du kan. Følgelig vet du heller ikke hvordan du bør reagere på det neste som kommer til å skje, og du vet ikke at du er i livsfare.

Vi lærer fortsatt

Historien er vår felles hukommelse, menneskehetens kollektive minne. I flere tusen år har tanker, tro, teknikker og tradisjoner utviklet seg mellom oss, her oppe langs Nordvegen. Generasjon etter generasjon har stått skulder ved skulder og møtt sine utfordringer og grepet sine muligheter, de har stått på problemene og funnet løsninger. Skole har fulgt slektens gang og stått ansikt til ansikt i samtale og i strid. Sakke, men sikkert har vi forent

sannfunnet mer og mer slik vi ønsker at det skal være. Gradsis har vi blitt litt mer slik vi ønsker å være. Vi har lært oss hva som kjennetegner et framskritt, og hva som er tegn på at uvet er i sikte. Vi har lært å kjenne hosa på gangen, og for all del: Vi lærer fortsatt!

Tenk om alt ble glemt? Tenk om vi plutselig mistet evnen til å nyttiggjøre oss menneskehetens erfaringer?

Faretruende framoverlent

Det er selvsagt minimal risiko for at kunnskapen om hvordan man setter poteter i jorda, berster fisk opp fra havet eller bedriver forplantning blir borte. Men kunnskapen om hvem vi var og hvem vi er, og hvordan og hvorfor vi ble som vi ble, og hvordan vi bruker historiekunnskaper i møte med framtidens utfordringer, skal vi ikke ta for gitt at holdes i live. Vi er blitt så faretruende framoverlent.

Historiske markeringer og jubileer er gode anledninger til å løfte fram fortiden og stille nye spørsmål. Hver generasjon betrakter historiske filmer og hendelser fra sitt ståsted. Støtten av den store helten kan bli revet ned fra sokkelen og knust i raseri noen hundre år senere. En tidligere folkeferende kan vise seg å bli den vi buste lyttet til.

Harald Hårfagre

I juni 2022 skal vi stoppe opp ved en av norgeshistoriens mest dramatiske og sagnomstøttede hendelser. Da er det cirka 1150 år siden slaget i Hafrsford, der Norge fikk sin første konge, Harald Hårfagre, og Nordvegen ble samlet til ett rike. Det

legendariske slogsletet har tidligere fått sine monumentale markeringer med Haraldshaugen i 1872, haustaen på Ytraberg i 1972 og Jerniske Svend i Fjell i 1963.

Men monumenter og haustasteiner er så bestandige og bastante, mens fakta om ting som skjedde for mer enn tusen år siden, ofte er diskutabile og utydelige. Haustaene insistere på å bli betraktet. Det diskutabile inviterer til endring og deltagelse. Ved Rikssamlingsjubileet Hafrsford – Nordvegen 2022 skal vi fiske opp vår felles hukommelse gjennom aktiviteter og opplevelser, ikke ved å beundre et nytt monument.

Ville, mot og nysgjerrighet

Forhåpentligvis vil mange få økte kunnskaper om Rogalands betydningsfulle rolle i Norges barndom og inspirasjon til å finne sin rolle i den mer enn tusen år lange fortellingen om fylket og landet vårt. Den handler om ville, mot, nysgjerrighet og entreprenørskap. Den handler om teknologi og om vreden i Nordaen. Den handler om at vekt kan være bærekraftig. Den handler om store linjer og internasjonal kulturutveksling, men også om å få høyet i hus før vinteren.

Vi står på skuldrene til våre forfedre, og ingen generasjoner før oss har kommet se så langt i alle retninger. Tur vi vare på historien vår, tar vi også vare på denne utsikten. Vi kan få øye på mulighetene når de dukker opp i horisonten, og vi kan se når fare nærmer seg.

Derfor er de historiske jubileene livsviktige.

HISTORIE: Neste år skal vi feire rikssamlingsjubileum i Rogaland, og i årene framover avløser det ene historiske jubileet det neste i landet vårt. Som elementer i vår felles hukommelse er de alle like livsviktige.

Trond Ole Paulsen

De livsviktige historiske jubileene

«Akutt hukommelsestap er ofte uttrykk for alvorlig skade eller sykdom og tilsier derfor umiddelbar legekontakt», heter det på nettsidene til Norsk Helseinformatikk. Prøv å forestille deg situasjonen: Du våkner opp om morgenen og alt er borte. Du husker ikke hvem du er, eller hva du kan. Følgelig vet du heller ikke hvordan du bør reagere på det neste som kommer til å skje, og du vet ikke at du er i livsfare.

Vi lærer fortsatt

Historien er vår felles hukommelse, menneskehetens kollektive minne. I flere tusen år har tanker, tro, teknikker og tradisjoner utviklet seg mellom oss, her oppe langs Nordvegen. Generasjon etter generasjon har stått skulder ved skulder og møtt sine utfordringer og grepet sine muligheter, de har støtt på problemer og funnet løsninger. Slekt har fulgt slekters gang og stått ansikt til ansikt i samtale og i strid. Sakte, men sikkert har vi formet samfunnet mer og mer slik vi ønsker at det skal være. Gradvis har vi blitt litt mer slik vi ønsker å være. Vi har lært oss hva som kjennetegner et framskritt, og hva som er tegn på at uvær er i sikte. Vi har lært å kjenne lusa på gangen, og for all del: Vi lærer fortsatt!

Tenk om alt ble glemt? Tenk om vi plutselig mistet evnen til å nyttiggjøre oss menneskehetens erfaringer?

Faretruende framoverlente

Det er selvsagt minimal risiko for at kunnskapen om hvordan man setter poteter i jorda, henter fisk opp fra havet eller bedriver forplantning blir borte. Men kunnskapen om hvem vi var og hvem vi er, og hvordan og hvorfor vi ble som vi ble, og hvordan vi bruker historiekunnskaper i møte med framtidens utfordringer, skal vi ikke ta for gitt at holdes i live. Vi er blitt så faretruende framoverlente.

Historiske markeringer og jubileer er gode anledninger til å løfte fram fortiden og stille nye spørsmål. Hver generasjon betrakter historiske linjer og hendelser fra sitt ståsted. Statuen av den store helten kan bli revet ned fra sokkelen og knust i raseri noen hundreår senere. En tidligere folkefiende kan vise seg å bli den vi burde lyttet til.

Harald Hårfagre

I juni 2022 skal vi stoppe opp ved en av norgeshistoriens mest dramatiske og sagnomsuste hendelser. Da er det cirka 1150 år siden slaget i Hafrsfjord, der Norge fikk sin første konge, Harald Hårfagre, og Nordvegr ble samlet til ett rike. Det legendariske sjøslaget har tidligere fått sine monumentale markeringer med Haraldshaugen i 1872, bautaen på Ytraberget i 1972 og ikoniske Sverd i Fjell i 1983.

Men monumenter og bautasteiner er så bestandige og bastante, mens fakta om ting som skjedde for mer enn tusen år siden, ofte er diskutabile og utydelige. Bautaene insisterer på å bli betraktet. Det diskutabile inviterer til undring og deltagelse. Ved Rikssamlingsjubileet Hafrsfjord - Nordvegen 2022 skal vi friske opp vår felles hukommelse gjennom aktiviteter og opplevelser, ikke ved å beundre et nytt monument.

Vilje, mot og nysgjerrighet

Forhåpentligvis vil mange få økte kunnskaper om Rogalands betydningsfulle rolle i Norges barndom og inspirasjon til å finne sin rolle i den mer enn tusen år lange fortellingen om fylket og landet vårt: Den handler om vilje, mot, nysgjerrighet og entreprenørskap. Den handler om teknologi og om vinden i Nordsjøen. Den handler om at vekst kan være bærekraftig. Den handler om store linjer og internasjonal kulturutveksling, men også om å få høyet i hus før vinteren.

Vi står på skuldrene til våre forfedre, og ingen generasjoner før oss har kunnet se så langt i alle retninger. Tar vi vare på historien vår, tar vi også vare på denne utsikten. Vi kan få øye på mulighetene når de dukker opp i horisonten, og vi kan se når fare nærmer seg.

Derfor er de historiske jubileene livsviktige.